

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Стеценко Наталія Олександрівна

кандидат хімічних наук, доцент
Національний університет харчових технологій

Одним із стратегічних завдань вищої освіти, відповідно до Програми розвитку освіти в Україні на XXI століття, є досягнення якісно нового рівня мобільності та професійно-практичної підготовки здобувачів. Цільові орієнтири підготовки фахівця, здатного після закінчення закладу вищої освіти якісно здійснювати професійну діяльність відповідно до вимог суспільства, визначають, що сьогодні необхідне формування такої особистості, яка спрямована на ґрунтовне та креативне вирішення професійних завдань, може виконувати свої обов'язки у сучасних умовах ринку праці, прагне до самовдосконалення і професійного зростання. Очевидно, що виникла потреба у створенні умов для прояву індивідуальності людини, у становленні нового стилю її життєдіяльності, формуванні у майбутнього фахівця умінь самостійно визначати способи здійснення професійної діяльності, що є ознакою його компетентності [1].

Особливо ці реалії позначаються на підготовці майбутніх фахівців-технологів у галузі харчових технологій, чия професійна діяльність зумовлена вимогами суспільства та ринком праці. Наразі технічні заклади вищої освіти, харчове виробництво та сфера обслуговування потребують висококваліфікованих працівників та технологів, які здатні використовувати знання і вміння у нестандартних ситуаціях, володіють комунікативною та технологічною культурою, відчують необхідність у постійному професійному зростанні. Особливу увагу роботодавці звертають на професійні й ключові компетенції фахівців, а також на їхні особистісні й професійно важливі якості. З огляду на потреби сучасних закладів освіти, підприємств, сфери обслуговування та роботодавців вища технічна освіта потребує значної модернізації та удосконалення навчально-виховного процесу.

Інноваційні технології навчання та їх використання у професійно-практичній підготовці майбутніх фахівців з харчових технологій мають сприяти активізації пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, розвитку інтелектуальних здібностей до самонавчання, бути зорієнтованими на практику, на формування умінь працювати у команді, аналізувати ситуацію, самостійно приймати рішення.

Аналіз сучасних джерел інформації свідчить про необхідність переходу системи професійно-педагогічної та технічної освіти на реалізацію моделі випереджаючої освіти, в основі якої лежить ідея розвитку особистості, на підготовку фахівців не тільки до конкретної професійної діяльності, а й на

формування готовності до освоєння нових знань, придбання багатофункціональних умінь, що забезпечує професійну мобільність [2].

Найбільш ефективним механізмом становлення майбутніх фахівців з харчових технологій є вироблення у них уміння самостійно поповнювати і творчо застосовувати набуті знання у різних практичних ситуаціях; формування особистості, яка відзначалася б свідомим ставленням до виконання функціональних обов'язків, високими фаховими компетентностями та професійно-інженерними якостями.

Формування особистості інженерів-технологів, які здатні до саморозвитку і самореалізації, варто запроваджувати із використанням у навчальному процесі професійно-практичної підготовки фахівців з харчових технологій різноманітних інноваційних педагогічних технологій, однією з яких є метод кейсів.

Аналіз конкретних ситуацій або кейс-метод – це обговорення реальної технологічної, управлінської чи іншої проблеми або ситуації, що потребує оптимального розв'язання. Кейс-метод - це коротка за обсягом ділова гра. Його сутність полягає у тому, що проблемне викладання знань супроводжується організацією самостійної роботи здобувачів. Особливістю методу є відтворення проблемної ситуації на основі фактів реального життя [3].

Отже, метод кейсів – це техніка навчання, що використовує нагальні технологічні, виробничі, соціальні та бізнес ситуації. Здобувачі повинні проаналізувати ситуацію, визначити сутність проблеми, запропонувати основні шляхи її вирішення та обрати кращий варіант. Побудова кейсів базується на реальних фактичних матеріалах чи реальних ситуаціях, які виникають у процесі виробництва. Використання кейс-методів знайшло широке застосування при вивченні управлінських дисциплін у західних країнах і набуває розповсюдження у навчальних закладах України.

Кейс-метод або метод ситуаційних вправ є інтерактивним методом навчання, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. Він сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває здібності проводити аналіз і діагностику проблем.

Таким чином, ситуаційна вправа або кейс – це опис конкретної ситуації, який використовують як педагогічний інструмент, що допомагає здобувачам вищої освіти:

- глибше зрозуміти тему, розвинути уявлення;
- отримати підґрунтя для перевірки теорії, дослідження ідей, виявлення закономірностей, взаємозв'язків, формулювання гіпотез;
- пробудити інтерес, підігріти цікавість, заохотити мислення та дискусію;
- отримати додаткову інформацію, поглибити знання; переконатися у поглядах;
- розвинути і застосувати аналітичне і стратегічне мислення, вміння вирішувати проблеми і робити раціональні висновки,
- розвинути комунікаційні навички;
- поєднати теоретичні знання з реаліями життя, перетворити абстрактні знання у цінності і вміння здобувача вищої освіти [4].

Під час застосування даного методу у процесі професійно-практичної підготовки майбутнього технолога харчових виробництв, здобувач не тільки використовує отримані знання, але й виявляє свої особисті якості, зокрема уміння працювати в команді, а також демонструє рівень бачення ситуації та рівень володіння фаховою мовою. Причому активність роботи кожного, хто навчається за цією методикою, залежить від багатьох чинників, основними з яких є кількісний і якісний склад учасників, організаційна структура підгрупи, її розміщення, загальна організація роботи з кейсом, організація обговорення результатів, підведення підсумків.

Кейси або ситуаційні задачі повинні бути актуальними, а здобувачі мають бути підготовленими до їх розв'язання за рахунок того, що вже мають певну теоретичну базу знань. Наведемо кілька прикладів кейсів, які застосовуються у підготовці здобувачів зі спеціальності 181 «Харчові технології» при викладанні дисципліни «Технологія продуктів функціонального призначення».

1. В умовах поширення коронавірусу обґрунтувати склад функціонального харчового продукту на молочній основі, до якого входять функціональні інгредієнти, що підвищують імунітет організму, захищають його від патогенних вірусів. Підібрати ефективні натуральні збагачувачі, до складу яких входять такі речовини.

2. В умовах поширення коронавірусу обґрунтувати склад функціонального напою, до якого входять речовини з функціями бар'єрного захисту. Проаналізувати можливість використання у вигляді збагачувачів натуральних видів сировини та вітаміно-мінеральних комплексів.

3. Встановлено, що після лікування антибіотиками значна частина населення певної місцевості, де був спалах захворювань легенів, потребує харчування, яке сприятиме відновленню нормальної діяльності шлунково-кишкового тракту. Обґрунтуйте вибір функціональних інгредієнтів для створення функціональних харчових продуктів, вживання яких дозволить покращити функціонування шлунково-кишкового тракту та відновить корисну мікрофлору кишечника.

Досвід впровадження та практичної реалізації методу кейсів у процесі професійно-практичної підготовки майбутнього фахівця з технологій харчових виробництв свідчить, що при цьому спостерігається зростання педагогічної майстерності та фахової компетентності учасників інноваційних процесів, покращення якісних показників навчальних досягнень здобувачів. На рівні особистості студента відслідковується формування сучасного стилю мислення з його характерними ознаками: креативністю, системністю, гнучкістю, динамізмом, перспективністю, об'єктивністю та концептуальністю.

Список літератури:

1. Ткачук С.І. Педагогічні аспекти підготовки майбутніх інженерів-педагогів харчових технологій у педагогічних вищих навчальних закладах. *Наукові записки. Серія: педагогіка*. 2016. № 2. С. 181-186.

2. Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів: Навчальний посібник /За ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Житомир. держ. пед.ун-тет, 2001. 384 с.

3. Коберник О.М. Креативні технології навчання: Навчальний посібник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2016. 272 с.

4. Психологія і педагогіка. Проведення індивідуального заняття за методом аналізу конкретних навчальних ситуацій (case study): Навчально-методичний посібник. Львів: ЛІБС УБС НБУ, 2012. 145 с.